

Militære operasjoner under vinterforhold

Forsvarets vinterskole/FKK/HVS

Maj Sverre Dæhli

Sept 2026

NORWEGIAN ARMED FORCES

*Forsvarets Kompetansesenter
for
Kaldtværs operasjoner (FKK)*

"Victory awaits him who has everything in order.
Luck, they call it.

Defeat is definitely due for him who has
neglected to take the necessary precautions.
Bad luck, they call it"

- Roald Amundsen -

Verdien av trening om vinteren i nord.

”If you can fight and survive in the extremes of the Arctic, you can fight anywhere in the world”

Agenda

- FVS fokusområder
- Arktiske forhold og værets innvirkning
- Noen erfaringer fra trening av allierte
- Oppsummering

Fokusområde 1:

*Grunnleggende
enkeltmannsferdigheter
forebygger skader.*

- Hvor:
 - Hender, føtter og hode.
- Hvorfor:
 - Bruker ikke riktig bekledning, eller bruker bekledningen feil
 - Gjenkjenner ikke faretegn.
 - Bar hud på metall.
 - Vått fottøy.
 - Redusert toleranse på grunn av:
 - Lite mat, lite søvn, alder, tidligere skader, tid på døgnet.

Fokusområde 2:

Lederskap på alle nivå

- Forstå situasjonen.
- Ambisjonsnivået er høyere enn treningsstandarden på avdelingen.
- Følg opp at:
 - Fysisk og mental utholdenhet er på plass.
 - Nødvendig trening er gjennomført.
 - Løpende risikovurdering gjennomføres.
- Rutinesjekk av samtlige mannskaper minst en gang i døgnet:
 - Fysisk kontroll (SIBIR).
 - Oppmuntre toveis-kommunikasjon.
- Makkersystem og oppfølging.

Arktiske forhold og værets innvirkning:

- Kaldt vær har en rekke betydelige effekter på operasjoner og medfører flere utfordringer, slik som:
 - Raske værendringer, avhengig av tid og sted. Snøfall.
 - Å holde utstyret operativt (batterier, våpen, kjøretøy).
 - Behov for særskilt vedlikehold og pleie av utstyr og våpen.
 - Økt behov for ly, tilleggskledding, utstyr, mat og medisinsk støtte.
 - Økt drivstofforbruk.

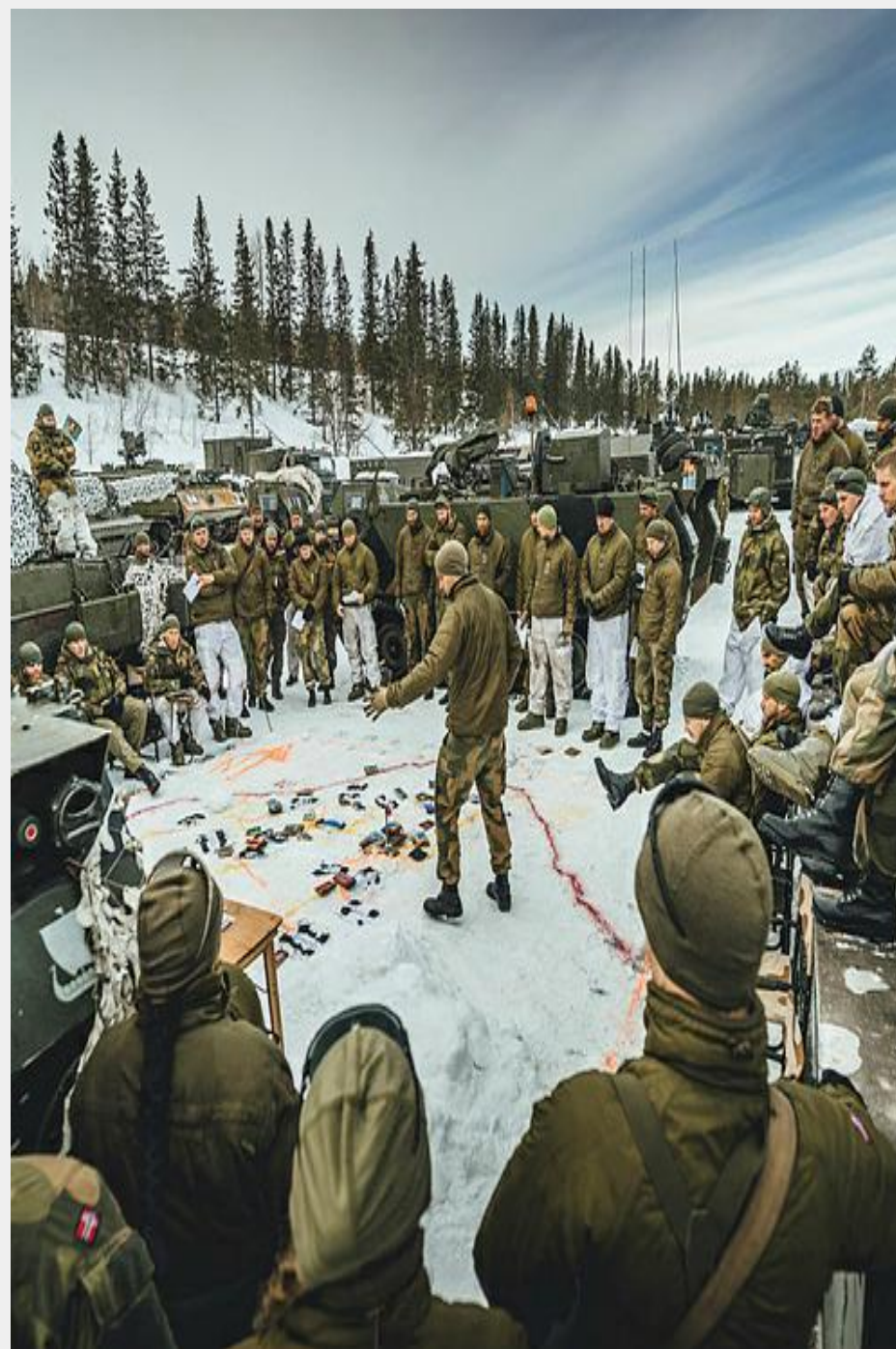

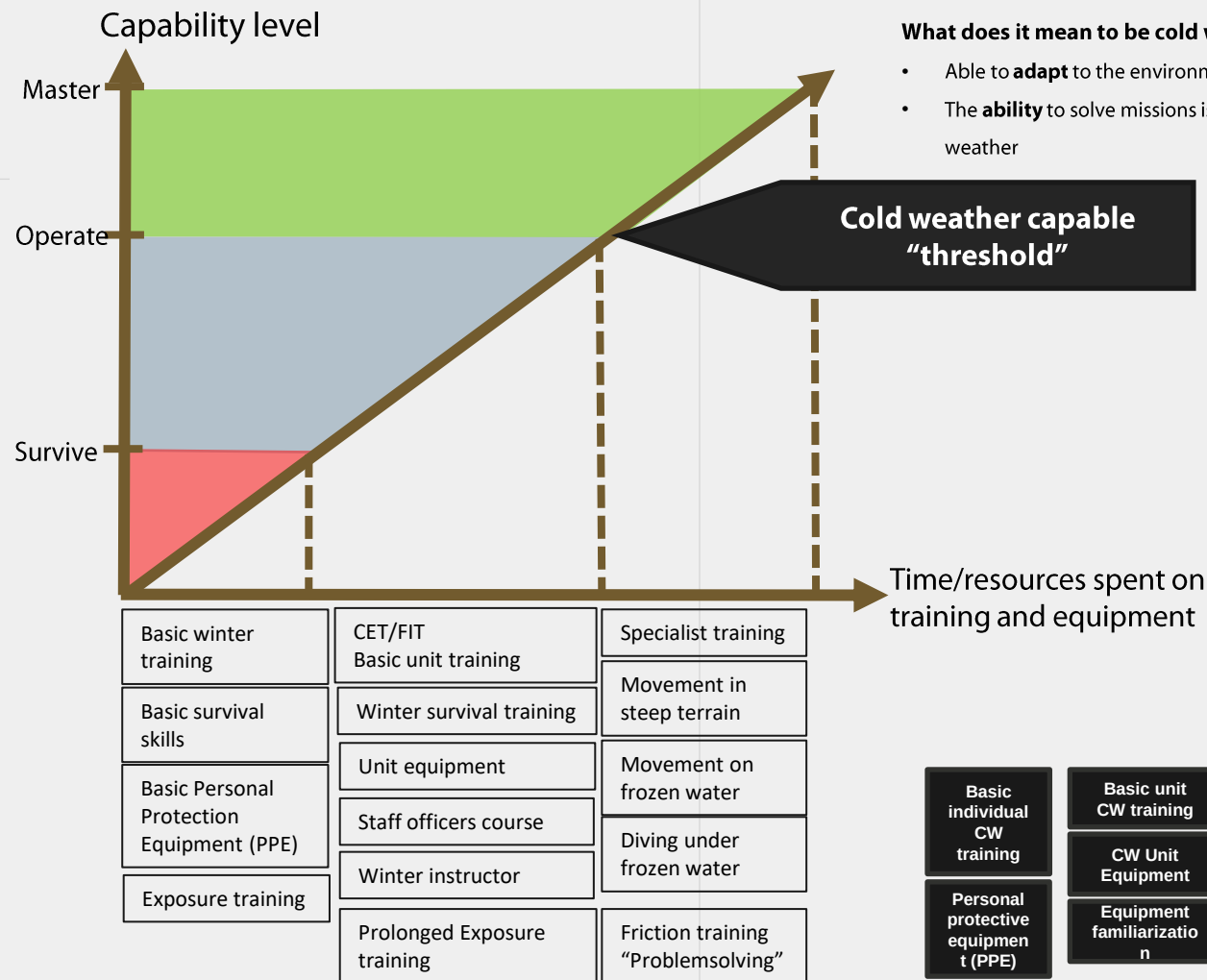

Hva kreves?

- En gjennomgang av artikler og litteratur utført av FFI peker på tre faktorer som er nødvendige for å være kapabel til operasjoner i kaldt vær:
 - Teknologien må tåle været, og avdelingene må ha tilstrekkelig utstyr.
 - Soldatene må kunne ta vare på seg selv og holde utstyret sitt operativt.
 - Ledere og planleggere må forstå begrensningene været medfører, men også utnytte mulighetene som kaldt vær gir.

Noen erfaringer fra vintertrening trening av allierte:

- Ambisjoner fra ledere og sjefer er høyere enn avdelingens faktiske kapabilitet.
- Utstyret er vanligvis tilstrekkelig, men kunnskapen om bruk mangler.
- Individuelle grunnleggende ferdigheter er avgjørende. Dette er en kombinasjon av kunnskap, ferdigheter og holdninger.
- Undervurdering av den faktiske påvirkningen kaldt vær har på operasjoner.
- Risikovurdering må være en kontinuerlig prosess på grunn av omgivelsene som endrer seg raskt.
- Det er nødvendig med klare definisjoner av avbruddskriterier for oppdrag eller aktivitet.

Ledelse:

- Planlegging:
 - Sentralisert planlegging, men desentralisert utførelse.
 - Planlegg for lengre forberedelsestid og høyere etterforsyningsrate.
 - Økte krav til hvile, bekledning og utstyr.
- Ledere på lavere nivå må vie spesiell oppmerksomhet til personellivaretagelse, samt vise initiativ og utholdenhet.
- Batterier og radioer kan være utfordrende.
- Sensorer og instrumenter vil påvirkes av kulde og snø.
- Ledelselementer må aktivt oppsøke og opprettholde situasjonsforståelsen ute.

Forflytning og manøver:

- Kulde har en betydelig effekt på terrenget.
- Det vil fryse våte områder og åpne nye fremrykningsakser.
- Snøfall vil hindre forflytning, og kan også endre TTP-er (taktikk, teknikker og prosedyrer) helt ned på troppsnivå.
- Forflytning tar lengre tid.
- Overgangsperioder er krevende, spesielt kombinasjonen med vått terreng og tungt materiell.

Logistikk:

- Det må tas hensyn til det økte behovet for drivstoff, mat og batterier.
- Antall pasienter vil øke.
(Kuldeskader.)
- Det kan være behov for mer fremskutt lagring av forsyninger på grunn av transportutfordringer.
- Vedlikehold er utfordrende. Det kreves skjermede og oppvarmede arbeidsområder.
- Materiell må testes under reelle forhold. Ikke gitt at det vil oppføre seg slik produsenten hevder.

Oppsummering:

- Militære aktiviteter i kaldt vær krever særskilte teknikker, trening og utstyr.
- **Dette må forberedes i forkant!**
- Militære aktiviteter tar betydelig lengre tid sammenlignet med varmere forhold.
- Endringer av værforhold må føre til justeringer i planene.
- Planleggingen må fokusere ikke bare på manøver, men også på det økte behovet for logistikk.
- Vinter og kaldt vær kan være en utmerket alliert dersom det utnyttes riktig.

Spørsmål?

